

PSS ry:n Siisti Biitsi -esityksen muistiinpanot

1. Pidä Saaristo Siistinä ry:n Siisti Biitsi - Koko kansan siivoustalkoo-ohjelma
2. Kummalla rannalla sinä haluaisit mieluummin viettää aikaa?
 - a. puhdas luonnonranta
 - b. roskainen luonnonranta

3. Tästä kaikki alkoi

Pidä Saaristo Siistinä ry perustettiin Saaristomerellä vuonna 1969, kun saariston asukkaat kyllästyiivät roskaisiin rantoihin.

Kaikki sai alkunsa Saaristomeren roskaisilta rannoilta vuonna 1969, kun asukkaat näkivät jälleen yhden roskan lipuvan mereltä rannalle. Päätettiin, että jotain täytyy tehdä: vietiin roskiksia asuttuihin saariin ja alettiin asukkaiden omilla veneillä kuljettaa palamattomia jätteitä pois saarista.

4. Ja roskaa riittää edelleen

Nykyään saaristossa ei enää asu yhtä paljon ihmisiä kuin ennen, mutta suuret määrät huviveneilijöitä liikkuu merellä ja järvillä kesäisin – roskaa siis riittää edelleen! Yhä nykyäänkin Pidä Saaristo Siistinä ry kerää saarista roskaa ja muun muassa ylläpitää huuseja, jotta saaristo ja sisävedet pysyisivät siistinä. Erona vuosikymmenten takaiseen aikaan on, että nykyään jätettä kerätään suurilla huoltoaluksilla, kuten kuvassa olevalla Saaristomeren huoltoalus m/s Roopella.

5. PSS ry nykyään

- *Ympäristöhuoltotyö: esim. jätepiesteet, kuivakäymälät, imutyhjennys*
- *Ympäristöprojektit: roskaantumisen, kemikaalit, rehevöityminen*
- *Ympäristöviestintä: esim. kampanjat, tapahtumat, some*

Pidä Saaristo Siistinä ry:n työ on laajentunut huomattavasti pelkästä roskien keruusta, vaikka sitäkin edelleen tehdään. Roskien keruun lisäksi PSS ry:n ympäristöhuoltotyöhön kuuluu nykyään mm. jätepiesteiden ja huussien sekä imutyhjennysasemien ylläpitoa. Järvi-Suomessa ylläpidetään myös retkisatamia. Sen lisäksi kolmasosa yhdistyksen toiminnasta on vesistöjen puhtaana pysymiseen liittyvää projektityötä, joka liittyy roskaantumiseen, vesistön kemikaaleihin sekä rehevöitymiseen. Jotta ihmiset kuulevat yhdistyksen tekemästä työstä, tarvitaan myös paljon erilaista näkyvyyttä ja viestintää esimerkiksi sosiaalisessa mediassa.

Pidä Saaristo Siistinä ry:n työ on laajentunut huomattavasti myös maantieteellisesti, sillä enää ei toimita ainoastaan Saaristomerellä, vaan myös Pohjanlahden ja Suomenlahden rannikoilla sekä järvi-Suomessa.

6. Vesistöjen roskaantuminen

Vesistöjen roskaantuminen on yksi PSS ry:n projektitoiminnan kolmesta pääteemasta.

Roskaa päätyy luontoon sekä tahattomasti että tahallisesti. Vesiympäristössä roskaa löytyy paitsi rannoilta myös pohjasta, vesipatsaasta sekä vesieliöistä. Vain noin 15 % vesistöjen roskasta on arvioitu löytyvän rannalta. Suurin osa roskasta painuu vesistön pohjaan, jossa ne hajoavat hitaasti ja vaikuttavat ympäristössä pidempään. Siksi on kannattavaa ehkäistä roskaantumista ennalta.

7. Roskaa löytyy kaikista maailman meristä

Merten ja vesistöjen roskaantuminen on maailmanlaajuinen ongelma. Maailman meriin päätyy vuosittain 6,4–8 miljoonaa tonnia jätettä, josta suurin osa on muovia. Maailman suurilla valtamerillä kelluu valtavia jätelauttoja, ja jopa kaikkein kaukaisimmilta ja asumattomilta saarilta on löytynyt roskaa.

Kansainvälisellä tasolla merten ja rantojen roskaantumista on tutkittu 1960-luvulta saakka. Tutkimustyön lisääntymiseen vaikutti 1900-luvun lopulla Tyynellämerellä havaittu ensimmäinen valtava roskapyörre. Nykyään roskaantumista seurataan ympäri maapalloa eri alueille sopivilla menetelmillä. Tyypillisin menetelmä on seurata roskien määriä eri materiaalien ja käyttötarkoituksen mukaan. Roskat lasketaan yksitellen kappalemäärissä eri kategorioiden mukaan. Näillä pyritään saamaan selvyyttä siitä mistä, miten ja kuinka paljon roskaa päätyy rannoillemme ja vesistöihimme.

8. Suurin osa rantaroskasta on muovia

Suurin osa rannoilta löytyvästä roskasta, jopa 80 %, on muovia. Se on paljon, kun huomioidaan muovin olevan suhteellisen nuori materiaali. Vielä viime vuosisadan puolella suurin osa jättemateriaalista oli metallia, lasia ja paperia ja pahvia, mutta nykyisin muovin kulutuksen kasvaessa myös suurin osa kaikesta roskasta on muovia.

Muovi on hankala roska, sillä se ei hajoa luonnossa, vaan pilkkoutuu mikromuoviksi. Mikromuoveja on erittäin hankala poistaa vesistöistä. Lisäksi niiden pinnalle voi kertyä ympäristömyrkyjä ja eliöt voivat syödä muovia luullessaan muovihippuja ravinnoksi.

9. Suomen vesistöjen roskaantuminen

- *Itämeren rantaroskaa tutkiva Baltic Marine Litter -projekti 2011-2013*
→ *Suomen rannat roskaisimmat*
- *PSS ry seuraa rantojen roskaisuutta vuosittain*
→ *Siisti Biitsi -talkoot osa seurantaa*

Pitkään ajateltiin, että Suomen rannat ovat puhtaat, eikä rantojen roskaantumisen vastaista työtä meillä Suomessa tarvita. Pidä Saaristo Siistinä ry oli kuitenkin mukana tutkimassa rantaroskaa Ruotsin, Viron ja Latvian kanssa vuosina 2011-2013

käynnissä olleessa Baltic Marine Litter -hankkeessa. Tulokset osoittivat, että Suomen rannat olivat näistä neljästä maasta kaikkein roskaisimmat!

Vaikka Suomessa ja Itämeressä on vähän roskaa verrattuna valtameriin, se on silti ongelma, eikä Itämeri kestä enää lisäongelmia. Tutkimustuloksen myötä asialta ei voinut enää sulkea silmiä, vaan päätettiin alkaa vuosittain seuraamaan rantojen roskaisuuden kehitystä. Lisäksi kehitettiin Siisti Biitsi -rantojen siivousohjelma, joka kutsuu kaikki suomalaiset siivoamaan omia lähirantojaan.

10. Siisti Biitsi

- *Kuka tahansa voi järjestää omat Siisti Biitsi -talkoot*
- *Konkreettinen tapa vaikuttaa oman lähivesistön tilaan ja viihtyisyyteen*
- *Sopii kaikille: siivouksia tehty päiväkodista eduskuntaan*

Kuka tahansa voi järjestää omat Siisti Biitsi -talkoot haluamallaan rannalla haluamallaan ajankohtana. Rantaa siivoamalla paitsi autetaan luontoa myös vaikutetaan rannan viihtyisyyteen, jotta ihmistenkin olisi mukava käyttää sitä. Siivoaminen on helppoa, hauskaa ja ennen kaikkea merkittävä ympäristöteko lähiluonnon hyväksi.

11. Siisti Biitsi -roskaraportointi

- *Siivoamisen lisäksi Siisti Biitsi kokoaa kansalaisten siivoustalkoista keräämää roskadataa*
- *Datan kokoaminen on tärkeää, sillä sen avulla saadaan entistä laajempi käsitys Suomen rantojen tilasta, myös järvien ja virtaavien vesien varsilta*

12. Mitä muuta voimme tehdä?

- *Huolehdi roskiesi kierrätyksestä*
 - o *Mitä kaikkea itse kierrätät?*
- *Harkitse ostotarpeesi tarkkaan*
 - o *Tarvitaanko aina uutta?*
- *Vältä turhaa pakkausmateriaalia*
 - o *Tarvitseeko esimerkiksi banaani pussin?*
- *Suosi luonnonkuituisia vaatteita*
 - o *Tiesitkö, että vaatteissa on usein muovia?*
- *Kerro kaverille*
 - o *Mitä useampi asiasta tietää, sitä enemmän voimme vaikuttaa*
- *Järjestä omat rannansiivoustalkoot*
 - o *siistibiitsi.fi*

13. Pidetään yhdessä rannat siistinä!